

Mednarodni odbor Skupnosti študentov Univerze v Ljubljani 1969–1972

Janez Stergar

Čeprav sem zgodovinar, spominov na študentska leta še nisem veliko pisal in ne pripovedoval vnukom. Menda sem zadnjič brskal po policah s papirji iz tistih let, ko sem še precej pred družbeno premeno v Sloveniji »trgoval« z NUK-om: za vpogled v nekatere zaplenjene (in javnosti še nedostopne) številke Tribune sem jim izročil par drugih zaplenjenih števil, ki jih sami niso imeli.

Raziskovalno se ukvarjam z novejšo zgodovino koroških Slovencev (s katerimi sem povezan še iz dijaških oz. taborniških let). Pred časom sva se s predsednikom Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. (Borutom) Marjanom Sturmom spominjala, da so njega zaradi dopisovanja slovenskih imen na krajevne table aretirali in procesirali (ljubljski študentje smo tedaj v treh dneh zbrali 30.000 podpisov pod pismo avstrijskemu predsedniku republike), a tudi sam sem bil 18. 10. 1972 v Velikovcu za kratek čas aretiran kot sodelavec Radia Študent. Poročilo o tem dogodku pa sem pred leti vključil v članek Obisk Koroške v času »vojne za krajevne napise« (Ortstafelkrieg, Ortstafelsturm) oktobra 1972. – *Razprave in gradivo* (Ljubljana) 2003, št. 43, s. 202–223.

Slovenska skupščina je imela tedaj, v času napada na dvojezične krajevne table, 20. 10. 1972, izredno zasedanje vseh zborov. Študentje pa nismo imeli

Shod pred univerzo 10. maja 1971. Študentje so se solidarizirali z 19-letnim dijakom Marjanom Sturmom, tedanjim predsednikom Zveze slovenske mladine in borcem za narodnostne pravice koroških Slovencev. V sicer dvojezičnem Šmohorju na Koroškem je 26. oktobra 1970 napisal na občestno tablo poleg nemškega Hermagor še slovenski zapis tega krajevnega imena. Zato je celovško tožilstvo vložilo proti Sturmju kazensko ovadbo, češ da je poškodoval javno lastnino in žalil javne organe. Vladimir Mijanovič pa je bil najbolj znana oseba iz študentskega gibanja v Beogradu. Oba transparenta nosi Vinko Zalar, dejaven udeleženec študentskega gibanja v Ljubljani. Foto: Žare Veselič.

le poslanca v osebi (sedaj že pokojnega) Toneta Remca, ampak smo redno sodelovali v nekaterih odborih, tudi v novo ustanovljenem pododboru za manjšinska vprašanja. Na drugi plenarni seji skupščine, razširjeni s »političnim aktivom«, sem zaradi mlačnega odnosa in ne-ukrepanja glede manjšin kritiziral gosta, jugoslovanskega zunanjega ministra Mirka Tepavca; poslanci pa so bili v zadregi, ali naj mi ploskajo.

Mednarodni dogodki, ki so poleg Vietnama, Kambodže in obiska Chaban-Delmasa močnejše odmevali med študenti in v delu Mednarodnega odbora

Skupnosti študentov (MO SŠ), so bili še npr. zasedba ČSSR, polkovniški prevrat v Grčiji in film »Z«. Ko smo predsedniku Josipu Brozu Titu poslali pisno vprašanje, kako se lahko prijateljsko družijo z Lumumbovim morilcem Mobutujem, se je služba državne varnosti močno angažirala, da bi izvedela, kdo vse je pisal pismo (eden vodilnih Lojze Ivančič se je osebno ogledal doma pri mojem tedanjem dekletu = ženi od decembra 1970; državna varnost pa ni bila Čelikova javna varnost oz. ljudska milica; Čelik je ob napetih trenutkih v demonstracijah zadrževal svoje »plave«, mi pa svoje preveč razgrete). Spominjam se »koordinacijskega« sestanka v gostilni »Koper«, ki ga je Pavle kot sociolog zaključil z mislijo, da bi bilo v družbi pa res močno narobe, če bi se policisti in študentje v vsem ujeli ...

Čez več tednov smo z maršalata dobili dolgo pojasnjevalno pismo o potrebnosti jugoslovanskega povezovanja s kongovskim predsednikom za neuvrščeno gibanje.

Protestno zborovanje na Filozofski fakulteti sredi decembra 1970 je povzročilo (ali bilo eden od povodov za) predstavitev Titovega obiska v Italiji. Plakat, ki je vabil na predavanje »Odisej ob jamboru« Borisa Pahorja na Filozofski fakulteti, sem pred leti – ob pripravljanju razstave »Skrita stran meseca« izročil Muzeju za novejšo zgodovino. Tedaj pa sem bil pisno povabljen na pogovor na oddelek za notranje zadeve (ali kako že, na Mačkovi), da bi mi zaplenili neko Pahorjevo publikacijo. Za uvoz tiskov v jezikih jugoslovanskih narodov je bilo treba imeti posebno dovoljenje iz Beograda...

Prirejali smo mednarodne študentske seminarje; blejski, ki sem mu predsedoval, se je ukvarjal z narodnimi manjšinami v Evropi. Izdajali smo angleški bilten »Info«, dva ali trikrat revij(ic)o »Student´s Quarterely« z Lukom Škobernetom idr. Kakih pet ljubljanskih študentov nas je v mednarodni družini sodelovalo na pogovorih in nato demonstracijah v poveljstvu NATO v Bruslju – o čemer sem poročal v Tribuni. Mednarodnim in manjšinskim temam je pozornost posvečal tudi Radio Študent; včasih smo se oglašali po telefonu »v živo«.

V Tribuni – kot član širšega uredniškega kroga – nisem pisal le o mednarodnih dejavnostih (naslovni članek »Še pomnite, tovariši ...« je bil tudi na razstavi v MGCL), ampak tudi o »akciji 25 poslancev« (po sklepu IO SŠ sem šel kot prvo nagovarjat prof. Maro Bešter, da bi sprejela kandidacijo namesto Ribičiča ...) ter o študentskem odnosu do JLA. Zaradi članka oz. več intervjujev »Armijo

naša« v Tribuni so borci in rezervni vojaški starešine iz Domžal in Kamnika v »Delu« zahtevali mojo izključitev z univerze. V »Komunistu« me je zagovarjal sekretar Univerzitetnega komiteja ZKS Gojko Stanič; nikoli nisem bil član partije, bili pa smo sosedje na hodniku v Kazini (in UK ZKS je večkrat vabil na odprte problemske konference).

V Ljubljani je tedaj študiral veliko zamejskih študentov, ki so se povezovali v Klub zamejskih študentov. MO SŠ je sodeloval pri nastajanju Zveze/Društva prijateljev zamejskih Slovencev, katere/ga ustanovitve SZDL ni dovolila (»To bi bila nova stranka ...« nam je prišel povedat Jože Hartman). Poleg Maistrovih borcev in koroških partizanov pa so bili med pobudniki Drago Jančar, Lojze Peterle s svojim krogom (revija »2000«) idr. V Ljubljani je bil še en MO, in sicer Medškofijski odbor za študente; nekateri so bili udeleženi tudi pri dejavnosti našega MO ali v drugih skupnih študentskih aktivnostih.

Za vsake demonstracije prvega obdobja študentskega gibanja je bilo pomembno, ali se jih bodo udeležili študentje 4. bloka iz Študentskega naselja z Marjanom Poljšakom kot neumornim in nespornim vodjo.

Mednarodni odbor je poskrbel za izdelavo in (donosno) prodajo več sto majic ter puloverjev z napisom »Universitas Ljubljana« in sliko univerze. Drugi člani odbora so skrbeli še za mednarodne študentske prakse, delovne taborje ipd.

Pričujoče besedilo je deloma povzela Polona Balantič in objavila na MMC.